

Ecologische randvoorwaarden Gecontroleerd Getijden Gebied van Schorren van Ossendrecht¹

D J de Jong; 13-7-04

Algemeen

De voormalige schorren van Ossendrecht worden gezien als een potentieel gebied waar op gecontroleerde wijze getij kan worden toegelaten. Dat wil zeggen dat er een doorlaat komt naar de Westerschelde, waar de huidige spuisluis de functie krijgt van in- en uitlaatmiddel. In dit werkdocument worden enkele ecologische randvoorwaarden voor het 'uit te polderen' gebied op een rijtje gezet, mn wat betreft getijverschil en globale inrichting.

Hoogteligging

Het gebied is voor een groot deel relatief hooggelegen. Er kunnen enkele 'deelgebieden' worden onderscheiden (zie ook figuur 1):

- 1) het zeer hoge gebied in het zuidwesten, het huidige crossterrein; als hier getij moet komen dan zal hier drastisch ingegrepen moeten worden. Aanbevolen wordt het af te graven zodat het in de getijdenzone komt te liggen.
- 2) een relatief hoge rug in het centrale deel van het gebied, hoger dan NAP 1,8m. (hiervoor heb ik geen verklaring)
- 3) een lager gebied in het middenwesten, globaal tussen NAP+1m en NAP +1,8m
- 4) een lager gebied in het zuidoosten, eveneens globaal tussen NAP 1,8m en 1m maar verder aflopend naar NAP.
- 5) een relatief vlak deel in het noorden tussen NAP 1,6m en NAP 1,8m, van de rest gescheiden door een dijk. Er wordt vanuit gegaan dat deze op minimaal 1 plaats in het westelijk deel wordt doorgraven, zodat dit deel een goede verbinding krijgt met de rest van het gebied.

Getijverschil

Buiten het gebied in de Westerschelde liggen de hoogwaters globaal als volgt: GHW-doodtij: NAP +2,2m, GHW: NAP +2,7m en GHW-springtij: 3,1m. Dit zijn de uiterste waterstanden die bereikt kunnen worden in het GGG.

Er zijn allerlei opties mogelijk voor het getijverschil, maar de ondergrens is altijd NAP, omdat dit ongeveer het laagste punt is in het gebied.

De bovengrens bepaalt hoeveel van het gebied onder getij invloed komt. Er worden hier 5 getijmodellen onderscheiden. (zie ook figuur 1)

- a) bij een getijverschil van NAP - NAP +1m komt slechts enkele % in het laagste deel in het zuidoosten onder getij invloed. Dit lijkt erg mager. Verwachting: vrijwel geheel 'landvegetaties' (beheer bepaald wat) en een klein beetje kaal slik met wat brakke pioniervegetatie.
- b) bij een getijverschil van NAP - NAP +1,5m, komt ruwweg 15 -20% van het niet opgespoten gebied onder getij invloed. In principe alleen in het zuidoosten, maar verondersteld wordt dat er een verbinding gemaakt wordt naar het middenwesten zodat daar ook getij komt. Tevens wordt verondersteld dat de verbinding naar het middenwesten zodanig is dat er geen natte delen overblijven, maw het water kan er altijd volledig weg.
Verwachting: Noorddeel en centrale zone blijven getij vrij en hebben een 'landvegetatie'. In zuidoosten en middenwesten kaal slik en langs de randen brakke pioniervegetaties. Op overgang naar hoogste delen ook midden en hoog schor.
- c) bij een getijverschil van NAP - NAP +2m, komt ruwweg 70% van het niet opgespoten gebied onder getij invloed. Hierbij wordt verondersteld dat er een goede verbinding is naar het middenwesten en het noordelijk deel. De centrale rug wordt alleen bij erg hoge vloed overspoeld, de hoge delen langs het opgespoten terrein niet. Verwachting: belangrijke delen met kaal slik. Op de hoogste delen overgang van brakke pionier vegetatie naar hoog schor.
- d) bij een getijverschil van NAP - NAP +2,25m, komt ruwweg 85-90% van het niet opgespoten gebied onder regelmatige getij invloed. Hierbij wordt verondersteld dat er een goede verbinding is naar het middenwesten en het noordelijk deel. De centrale rug wordt bij de meeste vloed

¹ De naam schor van Bath is verwarrend omdat die meestal wordt gebruikt voor de schorren direct west van Bath in de Westerschelde. Dit gebied heet van oudsher schorren van Ossendrecht of Kreekkrakschorren.

overspoeld, de hoge delen langs het opgespoten terrein sporadisch. Verwachting: belangrijke delen met kaal slik. Op de hoogste delen overgang van brakke pionier vegetatie naar hoog schor.
 e) bij een getijverschil van NAP – NAP +2,5m komt het gehele niet opgespoten gebied onder getij invloed. Verwachting: grootste deel met kaal slik en op de hoogste delen begroeiing met een overgang van brakke pionier vegetatie naar hoog schor.
 f) een groter getijverschil lijkt op dit moment niet opportuun en wordt verder niet behandeld.

Voor een optimaal effect kan worden gedacht aan model d, een getijverschil van NAP – NAP +2,25m. Dan wordt nagenoeg het gehele niet opgespoten gebied bij het getij betrokken, zij het dat de hoogste delen slechts sporadisch worden overspoeld. Een getijverschil kleiner dan NAP – NAP +1,5m, model a en b, lijkt weinig 'rendabel'. Een groot getijverschil (min. tot NAP +2m) geeft ook de beste garantie op goede fysisch-chemische processen en daarmee op een goede ecologische ontwikkeling.

Naast getijverschil is het belangrijk dat enkele inrichtingsmaatregelen genomen worden. Dit betreft (zie ook figuur 2):

- 1) de voorziene toegang naar het gebied tegenover de huidige spuisluis in de spuikom is wat ver naar het westen. Beter zou zijn een verbinding meer naar het oosten, direct aansluitend op het diepste deel van het gebied in het zuidoostelijk deel. Dat geeft een natuurlijker afwatering van het GGG. Indien dit niet kan moet er een brede verbinding gemaakt worden vanuit de nieuwe opening, langs de noordzijde van de weg, naar dit laagste deel.
- 2) het opgespoten gebied in het zuidwesten zou moeten worden afgegraven tot maximaal het niveau rond het gekozen GHW, +/- 0,3m. Bij een lager getijverschil dan tot NAP +2m moet er voor goede verbindingen gezorgd worden met de rest van het gebied. Bij afgraven tot het niveau rond het gekozen GHW (+/- 0,3m) zal het voor het grootste deel begroeid gebied kunnen worden, bij een lager niveau zal het slik worden.
- 3) er moet een goede verbinding komen door de centrale rug naar het middenwesten, opdat hier geen grote waterpartijen blijven staan. Er ligt reeds een oude afwateringsgeul, maar hiervandaan moeten (liefst enkele) verbindingen worden gemaakt naar dit gebied in het middenwesten. Deze moeten voldoende groot zijn zodat ook het noordelijk deel zich via dit geulenstelsel kan vullen legen.
- 4) er moet een goede verbinding komen via een of enkele geulen door het middenwesten, en eventueel via het uiterste oosten, tussen het noordelijk deel en de rest
- 5) een goede visuele verbinding van het noordelijk deel met de rest, bij voorkeur door de dijk geheel af te graven tot het niveau van het omringende maaiveld, is gewenst.
- 6) het grootste deel van het gebied is vlak (landbouwgrond). Het verdient aanbeveling hierin geulen aan te leggen, met een enigszins natuurlijke morfologie teneinde het vullen en legen van het gebied optimaal te laten verlopen. Dat is gunstig voor een optimaal gebruik van de doorlaatcapaciteit van het doorlaاتمiddel en voor een optimaal verloop van de natuurlijke processen in het GGG. Voor de keuze van omvang en verloop van deze geulen kan gebruikgemaakt worden van oude luchtfoto's.

Ten slotte

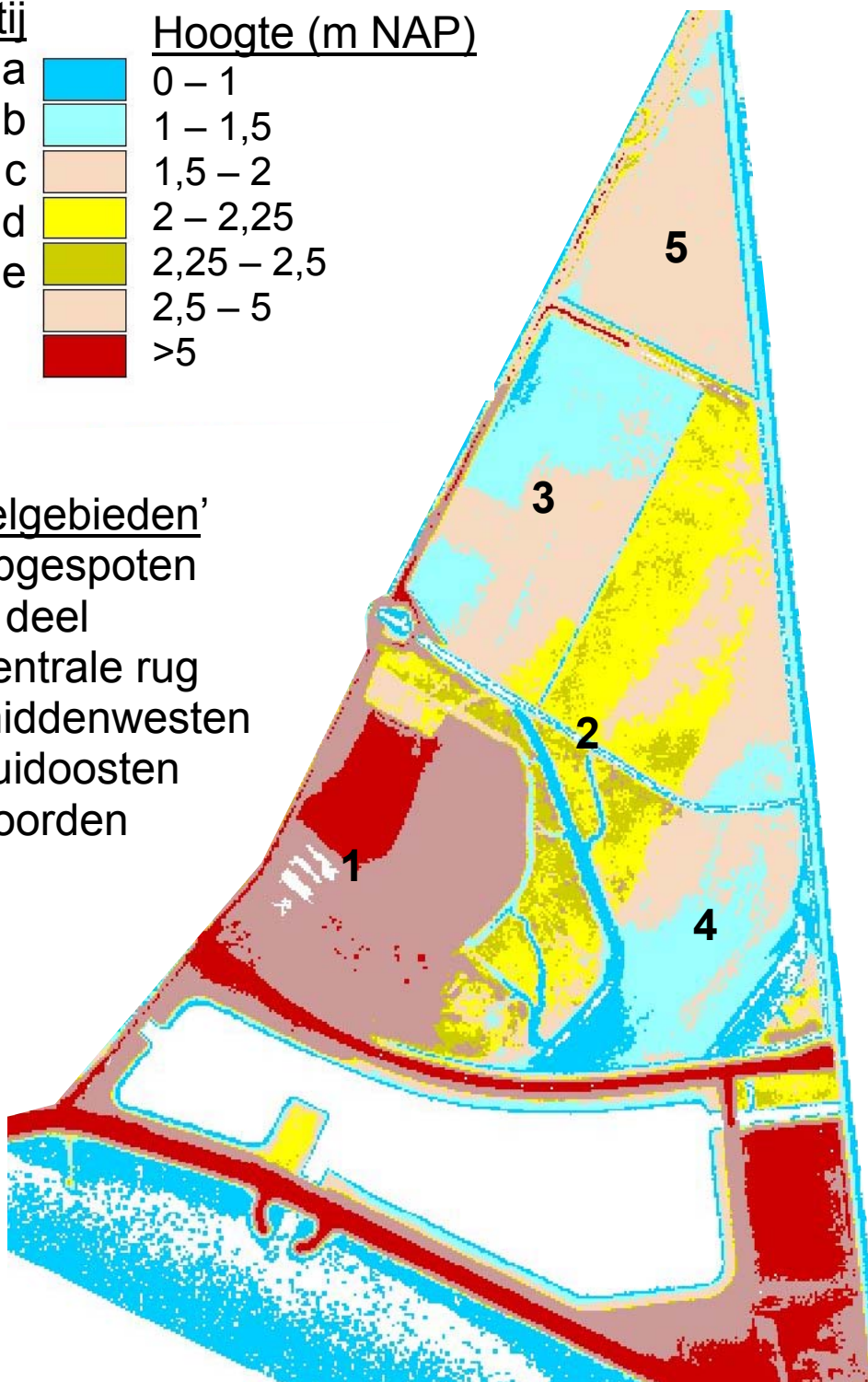
Het afgraven van de voedselrijke bouwvoor lijkt niet noodzakelijk. Van oudsher zijn schorren in dit deel van de Westerschelde al voedselrijk ivm de aanvoer van veel organisch materiaal in dit deel van de Westerschelde.

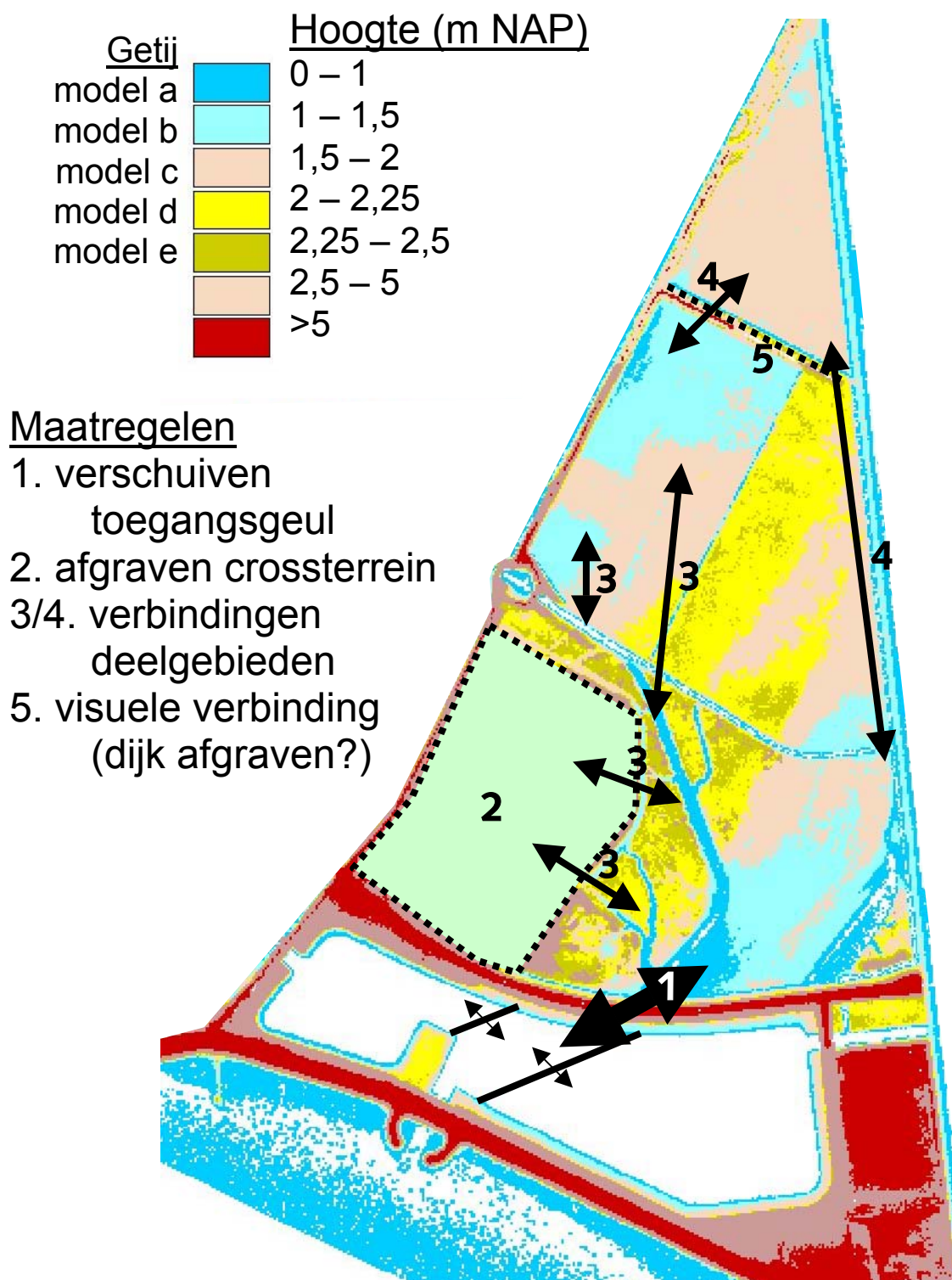
<u>Getij</u>		<u>Hoogte (m NAP)</u>
model a		0 – 1
model b		1 – 1,5
model c		1,5 – 2
model d		2 – 2,25
model e		2,25 – 2,5
		2,5 – 5
		>5

'Deelgebieden'

1. opgespoten deel
2. centrale rug
3. middenwesten
4. zuidoosten
5. noorden

Figuur 1. Hoogtezones, deelgebieden

Figuur 2. Hoogtezones, aanvullende maatregelen